

Dijaško diletantsko društvo

(Nadaljevanje.)

Tako smo se torej vrnili spet na — deske, ki pomenijo svet!...

Sreča je tako nanesla, da nisem bil v svojem hrepenenju po vonju šmink, po lasuljah in kulisah osamljen, kajti moji dve sestri, Ljudmila in Štefka, sta bili pač — moji sestri in mi vsi trije otroci očeta in matere, ki sta nekoč tudi nastopala na odru »Delavskega bralnega in pevskega društva« v Mariboru. Ta oder, ki ga je postavil kot ustanovitelj imenovanega društva moj oče, je bil prvi stalni diletantski oder v Mariboru. Še danes se spominjam igre »Bob iz Kranja«, v kateri sta nastopila tudi moj oče in moja mati.

Moj najboljši prijatelj na realki mi je bil sošolec Počivalnikov Pepe, kakor smo ga vsi klicali, ki mu je tudi srce bilo za oder. Prav živo mi je še v spominu, kako mi je bilo nekega dne težko, ko se iz sramu nisem okorajzil, da bi v šoli stopil pred tablo in deklamiral »Oresta«, ki sem ga doma toliko in tolikokrat igral, kadar sem bil sam. Zaprl sem tedaj vedno vsa vrata in okna, si vrgel čez ramena velik bel namizni prt, si razmršil lase in se trudil, da bi mi stopile potne srage na čelo, ki naj bi skupno z blazno razprtimi očmi in z zverženimi ustnicami, kot sem jih videl in občudoval na antičnih tragičnih maskah v učni knjigi za zgodovino, dale pravi vtis Orestovega duševnega razpoloženja. Nekoč me je profesor Josip Tavčar, ki je bil v prvi realki in še nekaj let moj razrednik, čisto izredno pohvalil, ko sem deklamiral v šoli nemško pesnitev »Der Zauberlehrling« (učenec čarovnije). Spoznaval je ob različnih takih mojih šolskih nastopih moj dar za deklamacijo, zato je takrat, ko smo jemali »Oresta«, nekega dne vprašal ves razred, kdo od nas bi si upal to pesnitev prav vplivno prednašati, in sicer tako, kakor da bi bil na gledališkem odru. Srce mi je kar zadrhtelo in mi začelo burno biti. Najrajši bi bil kot poblazneli Orest kar planil tja pred tablo! Videl sem tudi, kako je gospod profesor uprl oči vame; a na eni strani sem se zavedal, da bi prevzel preveliko nalogo, kajti čutil sem, da še tako dobro prednašanje še vedno ni izpolnitev onega najvišjega, kar imenujemo igralčevo dovršeno igranje. Na drugi strani pa me je bilo sram že ob sami misli, da bi se v šoli ob Orestu tako sprostil kot doma.

Okleval sem in okleval — dokler ni končno planil — zares planil — pred tablo moj prijatelj Pepe. Bil je gotovo v enakem razpoloženju kot jaz, samo, da je imel več poguma. In tisti trenutek, ko sem videl, da sem zaigral lepo priliko in se kot Orest razživel, sem bil zelo žalosten.

Bil je res imeniten, ta Počivalnikov Pepe; a vseeno sem si domišljal, da ni pokazal vsega onega, kar bi bil mogel ustvariti jaz. Tako mi je bilo še bolj žal, da se nisem bil sam odločil. Tudi še danes, ko sem že dvaintrideseto leto igralec, mi ni nikdar žal za vlogo, ki bi jo po svojem prepričanju moral igrati jaz, a jo igra kakšen tovariš — če vidim, da jo igra zelo dobro, vsaj tako dobro, kot bi jo predstavljal jaz; pač pa sem zelo žalosten, če se moram odpovedati kakšni takšni vlogi, ki jo igra potem drugi slabo ali pa čisto nezadostno.

A danes mi ni več žal, da sem se tisti dan v šoli tako obotavljal, da me je Počivalnik prehitel; kajti spoznal sem ob njegovi igri, da je »moj človek«, to se pravi — dečko, ki mora med nas, ki hočemo prirejati gledališke predstave. Nagovoril sem ga in res — postal je naš. Imel je pa prijatelja gimnazijca, Vladimirja Gomilška, ki ga je pripeljal s seboj in ki je bil prav tako navdušen za »igranje«. Mi trije in še realčan

Vadnov ter obe moji sestri smo bili od onega dne, ko smo si postavili v onem našem podstrešnem raju oder, vseh osem let glavni stebri in odborniki »Dijaškega diletantskega društva«, ki je živelo že prej, preden smo mu dali ime.

Priključila se nam je še dolga vrsta drugih tovarišev in tovarišic: tako n. pr. realčan Jože Križaj, ki je danes prvi basist zagrebske opere, obe Peršlovi, Roza in Mařenka, ki sta trenutno češki operni pevki, Štancar, ki je bil tudi solist v zagrebski operi, pa še mnogi drugi: Pikel, Antončič, Bokšič, Božič ter ne zadnji med nami — Ferdo Vesel.

Nisem seveda naštel vseh, posebno če pomislite, da je ta naša igral-ska družina obstajala dolgih osem let in je mnogo članov prihajalo in čez leta spet odhajalo, ne da bi se bili mi »stebri« zrušili; nasprotno, stali smo od leta do leta trdneje in naše predstave so se razvijale v vedno večjo vrednost.

*

»Proč s cirkusom!« smo vzkliknili, ko smo bili tako lepo zbrani. — »Igrajmo rajši!« ...

Pa smo šli na delo!

Postavili smo si v svojem podstrešju — oder. To ni bilo tako težko, saj je bilo tam vse polno krasnih močnih brun, tako da so tvorila kar imenitno leseno ogrodje za oder. Desk in žebeljev je bilo dovolj na razpolago in tla odra so bila hitro zbita.

A kje dobiti kulise? Od naših mater nismo mogli zahtevati, da nam dajejo na razpolago svoje rjuhe. »Eh, kaj — napravimo kulise sami,« sem dejal. »Saj smo po večini realčani, med nami je nekaj prav odličnih risarjev in slikarjev!« In res, sestavili smo najprej vrsto iger, ki smo jih sklenili uprizorjati prvo leto, ter za vsako igro napravili kulise sproti.

Prva igra, ki smo jo igrali tam na podstrešju, je bil »Repoštev«. Imel sem od svojih dveh mariborskih prijateljev Otmarja in Gustla nemško pisano pravljичno igro »Rübezahl«, ki je bila del repertoarja njunega otroškega marionetnega gledališča in ki sta mi jo ob mojem odhodu iz Maribora med drugimi darovali. Poslovenil sem to igrico, naštedirali smo jo ter obenem snovali in izdelovali scenerijo (prizorišča). — Seveda, bili smo po večini otroci revnih staršev — edino Počivalnikov Pepe je bil me-sarjev sin! — pa smo morali biti bolj skromni. Nismo torej imeli plat-nenih kulis, temveč papirnate. A ta papir je moral biti napet na lesene okvirje, pa smo se s Pepetovo pomočjo, oziroma po zaslugi dobrega srca njegove mame, povzpeli tako visoko, da smo šli k lesnemu trgovcu ter nakupili potrebno število lesenih, štirioglatih drogov. Spominjam se, s kakšnim ponosom smo jih nesli domov.

Prizorišče za »Repoštev« je bilo — prekrasno. Posebno tisti prizor, ki se je vršil med skalovjem, je bil res pravljичen. Naslikali smo z vode-nimi barvami na svilen papir skalovje z gorsko floro (rastlinstvom). Dali smo skalam prav fantastične (grozotno nenavadne) oblike; a ozad-je —, o prosim, ozadje je bilo pa platneno! — ozadje sem s suhimi barvami, ki sem jih raztopil ter pomešal s klejem, naslikal jaz sam.

O, koliko dela je bilo s tem ozadjem! Saj nisem imel pojma, kako se slikajo kulise, kjer je vse preračunjeno za pogled na daljavo; jaz pa sem naslikal vsako deblo, vsako vejo in vejico in vsak list posebej. Pomislite, na stotine in stotine listov je bilo! — —

No, končno so bile vse težave premagane in otvoritvena pred-stava naše prve redne sezone je bila imenitna!

(Dalje prihodnjič.)